

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра теорії спорту та фізичної культури

Линець М. М.

ЛЕКЦІЯ

на тему «**ВІДБІР ГРАВЦІВ У КОМАНДНИХ ВИДАХ ЕЛІТНИХ ЛІГ
ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ**»

з дисципліни
«**ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ**»

для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
ХІ-й с. (денна форма навчання), ХІІІ-й с. (заочна форма навчання)

ЛЬВІВ - 2024

1. Провідні критерії відбору спортсменів до NBA.
2. Провідні критерії відбору спортсменів до MLB.
3. Провідні критерії відбору спортсменів до NHL.
4. Провідні критерії відбору спортсменів до NFL.
5. Провідні критерії відбору спортсменів до MLS.

1. Провідні критерії відбору спортсменів до NBA

Структура американського баскетболу нагадує велику піраміду. Її основу складає шкільний баскетбол. Середня ланка - розгалужена і добре організована система студентського баскетболу, а також нижчі професійні ліги. Вершину піраміди складають професійні клуби NBA. Після школи найкращим гравцям пропонують спортивні стипендії в університетах, змагання яких проводяться асоціацією NCAA (Національна асоціація студентського спорту), а вже звідти студентів драфтують команди NBA.

Щорічний відбір новачків за системою „драфт” проводиться після закінчення чергового сезону у червні місяці.

Під тиском Асоціації професійних баскетболістів NBA змушена була зменшувати кількість раундів відбору гравців у драфті: в 1988 р. - до семи, а в 1989 р. - до двох раундів. Згідно Колективної угоди між "профспілкою" гравців і керівництвом Національної баскетбольної асоціації кожна команда має тільки два права вибору у драфті. Всі інші гравці, що були у драфт-списку Центрального скаутського бюро ліги, одержують право на вільне працевлаштування у будь-якому її клубі.

До участі в драфті допускаються спортсмени, яким виповнилося 19 років. Вони повинні мати відповідний рівень спортивної майстерності і подати письмову заяву до NBA не пізніше ніж за 45 діб до дня проведення драфту.

Щоб звести до мінімуму помилки при відборі і якомога точніше оцінити потенційні можливості молодого баскетболіста в NBA створена розгалужена система багаторічного спостереження за перспективними спортсменами. На кожного перспективного молодого гравця заводиться комп'ютерне "досьє", в якому фіксуються усі його сильні і слабкі сторони, як краще грати з ним і проти нього, як допомогти йому закинути мяча до кошика і як виключити його з гри. Подібну інформацію збирають протягом 5-6 років.

Крім того, NBA спільно з FIBA реалізують глобальну програму «Баскетбол без кордонів» (Basketball Without Borders), на який запрошуються 16-18-річні таланти зі всього світу. «Баскетбол без кордонів» — це чотириденні тренувальні табори, які проводяться в різних країнах світу. Це нагода для перспективних гравців перейняти досвід від гравців і тренерів світового рівня; продемонструвати свої навички перед тренерами, гравцями та скаутами NBA, WNBA та FIBA. З моменту запровадження у

2001 році по 2022 р. було організовано 62 табори в 39 містах у 30 країнах і на шести континентах. Програма охопила понад 3700 учасників з 133 різних країн. Вісім випускників програми були обрані на драфті 2022 р.

За три тижні до драфту проводяться так звані "оглядини" (NBA Draft Combine) гравців, яких Центральне скаутське бюро ліги включило до драфт-списку. "Оглядини" можуть підвищити, або ж понизити акції баскетболіста, як це трапалося, наприклад, з литовським легіонером А.Карнішовасом, якого не задрафтували у 1995 р. хоча до "оглядин" він котувався досить високо. П'ять кращих баскетболістів драфт-рейтингу ліги звільняються від "оглядин" і, як правило, на них не приїздить.

У процесі переддрафтового вивчення можливостей гравців клуби намагаються вирішити низку важливих питань:

- **Чи виправдає гравець вкладені в нього кошти?** Оскільки видатки клубу навіть на гравця під 5-7-м номером у драфті складають велику суму (біля 2 млн доларів на рік), то це питання надзвичайно актуальне.

- **Чи володіє кандидат достатніми для NBA фізичними даними та підготовленістю?** Високий зріст; довгі, сильні, швидкі руки і ноги; потужні плечі і торс; "м'яка" кисть та добре розвинена мускулатура є важливими передумовами для успішної кар'єри баскетболіста в NBA. Більшість видатних баскетболістів виглядають саме так. Однак бувають і винятки: погана стрибучість у суперзірки професійного баскетболу Л. Бьорда, відносно короткі ноги у неодноразового чемпіона NBA С. Піпена, маленький, не тільки за баскетбольними мірками, зріст Уебба і Максі Богза (біля 160 см). Найнижчий нині гравець ліги Ерл Бойкінс (165 см.) із „Денвера” завоював право участі у матчі „Всіх зірок” 2005 р. В індивідуальному конкурсі (використання технічних елементів на швидкість: дриблінг + точність пасу + точність кидка) найкращих гравців NBA він посів друге місце. Він є гравцем стартової п'ятірки „Денвера”. В сезоні 2004/2005 рр. Бойкінс провів всі 82 гри регулярного чемпіонату набираючи у кожній грі в середньому 12,4 очка і роблячи 4,5 результативних передач за гру. В цьому ж сезоні він встановив рекорд NBA набравши в овертаймі зустрічі з „Сіетлом” 15 очок із 21, що набрала вся команда і забезпечив перемогу своєї команди. Попередній рекорд 14 очок належав Б. Картеру з „Індіани” і був встановлений у 1984 р. Передбачити, що такі низькорослі спортсмени стануть видатними майстрами було не так вже й просто.

- **Чи зможе новобранець проявити себе в NBA?** Відповідь на це запитання намагаються отримати під час переддрафтових "оглядин". Гравцям дають великі фізичні навантаження і оцінюють як вони їх переносять та як швидко відновлюються після них. Справа у тому, що упродовж сезону практично немає часу на розвиток фізичних якостей і функціональних можливостей. В тренуваннях передусім відпрацьовують до автоматизму необхідні техніко - тактичні дії.

- **Що у спортсмена на душі?** Люди по різному реагують на появу великих грошових сум на банківському рахунку і своїх фотографій на обкладинках модних журналів. Щоб вивчити внутрішній світ новачка в

NBA застосовують психологічний тест у якому понад 600 запитань. Окрім цього психологи проводять з кандидатом бесіду віч-на-віч, а при необхідності спілкуються з людьми його найближчого оточення (товариші по навчанню, сусіди, педагоги).

- **Чим виділяється гравець, і чи зможе він зберегти свою індивідуальність в NBA?** Команди NBA стараються комплектувати з яскравих індивідуальностей за принципом: ліпший забиваючий, ліпший за підборами м'ячів на щитах, ліпший диспетчер, ліпший захисник. Гравець повинен мати у своєму арсеналі хоча б один елемент "ультра-сі". Саме такий гравець не тільки корисний для команди, але й цікавий для глядачів. Наявність такого гравця у команді, навіть коли вона виступає на середньому рівні, забезпечує високу відвідуваність ігор, а отже і високі прибутки клубові;

- **Чи гравець переможець за характером, чи його успіхи були зумовлені силою команди, у якій він грав раніше?** Тут важливо вірно оцінити можливості кандидата проявляти націленість на перемогу з його спроможністю зціпивши зуби переломити перебіг матчу коли він буде виступати в іншій команді. Це, наприклад, вдалося "Фініксу", який вибрав у драфті 1995 р. Майкла Фінлі, що виступав за команду університету з міста Вісконсін. Незважаючи на те, що у рейтинговому списку Майкл значився під 21 номером у "Фініксі" він добре себе проявив і став одним з кращих новачків сезону.

- **Чи подобається керівництву клубу цей гравець?** Поряд з багаторічним вивченням можливостей майбутніх кандидатів до елітних клубів з використанням найсучасніших комп'ютерних технологій інколи власники команд або генеральні менеджери роблять свій вибір покладаючись на інтуїцію.

Щоб дати аргументовану відповідь на запитання щодо перспективності новобранців, в лігах і клубах створена розгалужена скаутська служба. Спеціальні тренери-селекціонери ведуть безперервний пошук молодих талантів у закріплених за ними регіонах, у тому числі і в зарубіжних країнах. Це дає можливість з високою імовірністю прогнозувати успішність виступів новобранців в NBA. Зокрема, переважна більшість перших номерів драфту (Л.Джонсон-1991р., Ш. О'Ніл-1992р., К.Уеббер-1993р., А.Айверсон-1996 р., Т.Данкан-1997р., Л. Оловаканді-1998р., Яо Мін-2002р., Л.Джеймс-2003р., К. Ірвінг – 2011 р.) стали супер-зірками NBA.

Однак, навіть добре оснащені новітніми розробками вчених та комп'ютерними програмами скаути і генеральні менеджери клубів NBA інколи помиляються. Так, з усіх гравців, котрих обрали у першому раунді драфту 1986 р., тільки сім продовжували брати участь в іграх NBA у 1996 році. Ентоні Беннетт, обраний під 1-им номером в драфті-2013, за чотири роки змінив чотири команди. Беннетт довів всі побоювання, які були щодо нього у скаутів перед драфтом: низькі баскетбольний інтелект, працездатність самовіддача.

Окрім цього слід відзначити, що гравці, обрані не першими номерами і навіть у другому раунді успішно виступали в лізі. Наприклад, легендарний Майкл Джордан був обраний третім, кращий снайпер NBA, Стівен Каррі, був обраний в 2009 р. під 7-им номером, Кобі Брайант був обраний в 1996 році о лише під 13-м номером.

Тривалий час клуби NBA на драфті віддавали перевагу баскетболістам Північної Америки. Інколи включали до драфт-списків баскетболістів з інших континентів за умови, що вони успішно виступали в командах американських університетів. Орієнтація ліги в останнє десятиріччя на завоювання зовнішніх ринків спонукала її до розширення географії новобранців.

Для участі в драфті допускаються іноземні гравці, яким в поточному році виповнилося або виповниться 22 роки; гравці, які мали контракт з професійною баскетбольною командою, що розташована в США і не входить до NBA; гравці, що висловили бажання виставити свою кандидатуру в письмовій формі, отриманій NBA принаймні за шістьдесят днів до драфту ("Early Entry").

Зокрема у драфті 2004 року відразу сім вихованців з країн, що утворилися на теренах колишнього СРСР, було обрано клубами NBA у драфті, у тому числі українця Сергія Лещука із „Хіміка” (м.Южне). Це перший баскетболіст обраний у драфті безпосередньо з української баскетбольної ліги. На драфті-1996 під 12-им номером був обраний Віталій Потапенко («Український потяг») - важкий форвард, який 11 років грав в NBA, а нині помічник головного тренера команди «Мемфіс Гріззліс». Олексій Лень був обраний на драфті 2013 р. під 5-м номером командою «Сакраменто Кінгз». Михайлюк Святослав, обраний у другому раунді драфту -2018 під 47-м номером командою «Лос-Анджелес Лейкерс». Станіслав Медведенко не був обраний жодним із клубів на драфті-1998. Інтерес до нього команди NBA стали виявляти через рік, коли С.Медведенко у складі баскетбольного клубу «Київ» взяв участь у передсезонних матчах у США, а в 2000 р. підписав контракт з «Лос-Анджелес Лейкерс».

2. Провідні критерії відбору спортсменів до MLB

Відбір гравців до клубів MLB проводиться раз на рік в липні за системою "драфт". До 2022 р. порядок обрання командами гравців визначався за турнірною таблицею попереднього сезону, першою обирала найгірша команда. З 2023 року в MLB запроваджено проведення драфт-лотереї, в ході якої розігруються шість перших піків. Команда з найгіршим результатом отримує найбільше шансів отримати право першого вибору.

З 2021 р. драфт MLB триває до 20 раундів (40 раундів до 2019 року).

Крім того, в грудні на щорічній зимовій зустрічі генеральних менеджерів відбувається драфт за Правилком 5, названий на честь його місця в Офіційній книзі правил професійного бейсболу. Він має запобігти

накопиченню молодих гравців у командах-філіях нижчої ліги, коли інші команди хотіли б, щоб вони грали у вищій лізі.

Порядок відбору команд базується на списку перемог і поразок кожної команди в попередньому регулярному сезоні. Кожен раунд починається з команди з найгіршим результатом і далі до команди з найкращим результатом. Команди можуть відмовитись від вибору і не обирати собі гравця. Команди, які не мають вільного місця в складі (40 гравців), не можуть брати участь у драфті за Правилom 5

Гравець, вибраний згідно з Правилom 5, негайно додається до складу його нової команди. Він має залишатися в активному списку команди протягом усього сезону, наступного за драфтом і бути активним принаймні 90 днів. Це утримує команди від драфтування гравців, а потім занесення їх до списку травмованих протягом більшої частини сезону.

У бейсболі, так само як і в баскетболі, створена потужна і розгалужена система підготовки спортсменів. Найбільш масовою її ланкою є шкільний бейсбол. Вже з 10-ти років юні спортсмени беруть участь у змаганнях за спрощеними правилами (зменшені розміри ігрового поля, легші бити і м'ячі). По закінченні школи кращі бейсболісти удосконалюють свою майстерність у командах коледжів, напівпрофесійних та професійних ліг університетів. Найліпші з них запрошуються до клубів MLB.

Попасти до основного складу команди коледжу або університету, а тим паче до професійного клубу MLB, надзвичайно престижно і дуже складно. Відбором гравців до команд коледжів, університетів і професійних клубів займаються кваліфіковані тренери-селекціонери. Спортсмени проходять систематичне тестування ступеня фізичної підготовленості (швидкісні і швидкісно-силові якості, швидкісна та силова витривалість) і рівня техніко-тактичної майстерності з урахуванням ігрових амплуа. На всіх обдарованих гравців коледжів, університетів та нижчих професійних ліг упродовж кількох років збирається детальна статистична інформація, яка аналізується при відборі до клубів MLB.

Рейтинговий список гравців на драфт складає ліга. Згідно статуту MLB у драфті можуть брати участь бейсболісти, котрі закінчили середню школу. Якщо випускник середньої школи не підписав контракту з професійним клубом MLB до вступу в університет, то він втрачає право працевлаштування в лізі до досягнення 21-річного віку.

Перед драфтом проводиться тренувальний табір - MLB Draft Combine, який дає гравцям можливість потренуватися, ознайомитися із майбутньою професійною кар'єрою, пройти медичне обстеження та поспілкуватися з генеральними менеджерами, скаутами та керівниками клубів вищої ліги.

3. Провідні критерії відбору спортсменів до NHL

Національна хокейна ліга складається з американських і канадських хокейних клубів. При більшості клубів функціонують хокейні школи, навчання в яких розпочинається у 6-річному віці. Юні спортсмени

поділяються на вікові групи: "А" - 6-7-річні; "В" - 8-9-річні; "С" - 10-11-річні; "Д" - 12-13-річні і т. д.

До 1969 р. в клубах NHL були дублюючі команди, з яких обдаровані хокеїсти плавно переходили до елітних команд по досягненні 21-річного віку. Однак, у цій ситуації складно було досягнути балансу конкурентноспроможності команд ліги, оскільки у них були різні фінансові можливості для залучення до клубів провідних молодих гравців. Це змусило керівництво NHL ввести у 1963 р. набір новачків за системою "драфт". До драфтового списку включалися хокеїсти, котрі досягли 17-річного віку і не були членами складів дублюючих команд. У 1964 р. мінімальний вік постановки хокеїстів на драфт було збільшено до 18-ти років.

У 1969 р. керівництво NHL офіційно скасувало статус дублюючих команд і вперше у драфті клуби могли вибирати гравців незалежно від того де вони раніше виступали. Це дозволило реально впливати на підвищення конкурентноспроможності команд-аутсайдерів.

Наприкінці 1990-х років у північно-американському хокеї сформувалася розгалужена система підготовки гравців, що включає: дитячо-юнацькі групи при елітних хокейних клубах; юніорські ліги провінцій Онтаріо, Квебеку і Західної; Студентська хокейна ліга; Аматорська хокейна ліга; Міжнародна, Центральна і Американська професійні хокейні ліги. Вершиною цієї піраміди є NHL, селекціонери якої скрупульозно вивчають молоді дарування з метою відбору найбільш талановитих гравців до її клубів.

Клуби мають також міжнародних скаутів, які збирають інформацію здебільшого про європейських хокеїстів. Тривалий час керівництво NHL проводило грабіжницьку політику щодо національних федерацій хокею європейських країн. Клуби NHL переманювали талановитих хокеїстів без будь-якої компенсації національним федераціям. Тільки у 1990 р. завдяки втручання Міжнародної ліги хокею на льоду між NHL і Федерацією хокею Швеції було відпрацьовано механізм переходу шведських гравців до команд NHL.

Співпраця Міжнародної ліги хокею на льоду з NHL сприяла тому, що тепер перехід хокеїста до NHL можливий лише після погодження з національною федерацією відповідної країни. Нині між NHL та Міжнародною федерацією хокею на льоду діє угода, яку підписали майже усі національні федерації хокею, щодо умов переходу хокеїстів з Європейських країн до NHL. Згідно цієї угоди клуб NHL, що обрав європейського хокеїста у драфті під першим номером повинен виплатити його попередньому клубові компенсацію у сумі 900 тис. доларів, під другим номером - 880 тис. доларів, під третім – 860 тис. доларів і т.д. за всіх кого обрали у першому раунді. Компенсації європейським клубам за всіх інших хокеїстів, котрих обрали у драфті, складає 150 тис. доларів за кожного.

До драфтових списків NHL включаються хокеїсти, яким до 15 вересня виповнилось 18-ть років і не старші 20-річного віку для північно-

американських хокеїстів, та 21-річного віку для представників інших континентів. Усі інші вступають до ліги як необмежено вільні агенти.

Драфт проводиться у червні і складається з 7 раундів (раніше було 9). Однак драфт може закінчитися і скоріше, коли представники клубів проголосують за це. Наприклад, у 1997 р. відбулося лише чотири раунди. Гравці, яких не відібрали у цих раундах, отримали право на вільне працевлаштування у клубах ліги.

Безпосередньо процедура драфту займає дні, однак вже напередодні ажіотаж досягає апогею. Для агентів кандидатів на працевлаштування у клубах NHL це найбільш відповідальний день. Їм необхідно нанести візи до імпровізованих офісів клубів (у місті де проводиться драфт), котрі цікавляться їхніми підопічними. Під час бесід з гравцями напередодні драфту представники команд звертають увагу на щонайменші нюанси, у тому числі і на те, наскільки відверто відповідає спортсмен на запитання, на його манеру триматися, говорити і тощо. Інколи за день до драфту акції гравця можуть істотно зрости, або навпаки - значно знизитися. Відмінність полягає у тому, що ніж вищий номер у драфті, тим більша імовірність укладення вигідного контракту.

Про ефективність відбору в NHL може свідчити той факт, що у списку 50 найкращих бомбардирів ліги (станом на 2005 р.) був тільки один незадрафтований хокеїст – Адам Оутс, з яким ще у 1985 р. уклав контракт „Детройт Ред Уінз”. Найуспішнішим вважається драфт 1979 р. Кожний з 21 хокеїстів обраних в першому раунді відіграв в лізі не менше семи сезонів, у тому числі і така мегазірка NHL як Марк Месье.

Важливим традиційним заходом, що проводиться за добу до драфту, є презентація провідних молодих гравців публіці. Це грандіозне шоу з музичним супроводом у виконанні популярних естрадних співаків, з дотепними коментарями видатних у минулому хокеїстів. Після цього провідні учасники майбутнього драфту надходять у розпорядження журналістів. Розпочинається "розкрутка" майбутніх зірок і суперзірок вже напередодні драфту.

Північно-американські хокеїсти, яких виберуть у драфті, залишаються за клубами, що їх задрафтували упродовж двох років. Коли за цей час клуби не підпишуть з ними контракти, вони знову одержують право участі у драфті. Хокеїсти з інших країн, яких клуби задрафтували, залишаються за цими клубами до тих пір, доки вони не підпишуть з ними контракти, або не передадуть право на цих гравців іншим клубам.

Незважаючи на розгалужену скаутську службу і наполегливу роботу тренерів-селекціонерів уникнути помилок у відборі все ж не вдається. Більш того юніори, яких задрафтували під високими номерами, не завжди виправдовують надії. У той же час гравці, яких вибрали в кінці драфту, незабаром змушували говорити про себе. Наприклад, такі суперзірки ліги як П.Буре, Б.Халл, Т. Флері, Д. Гашек не входили навіть до першої сотні задрафтованих, а на А.Оутса, Д.Сіссареллі, Д.Малена і Е.Белфора скаути у свій час навіть не звернули уваги.

Зазвичай менеджери дуже цінують можливість вибрати молодого гравця у першому колі драфту. Сьогодні ж, на думку функціонерів NHL, драфт за участі 18-річних хокеїстів справа ненадійна, бо ніхто з певністю не може сказати, чи стане 18-річний хокеїст у майбутньому "зіркою" або хоча б надійним гравцем. Тому в NHL розповсюджена практика продажу своєї черги у драфті. Так, клуб "Лос-Анджелес Кінгс", купуючи у команди м.Едмонтон У.Гретцкі за 15 млн. доларів, віддав за нього також свого кандидата першого кола 1988 р. М.Джелінаса і трьох майбутніх кандидатів першого кола набору 1989-1991 рр.

NHL Draft Combine проводиться щорічно наприкінці травня - на початку червня, складається з співбесід з гравцями, медичного тестування та серії тестів фізичної підготовки. Представники клубів NHL мають можливість проводити індивідуальні співбесіди з гравцями.

4. Провідні критерії відбору спортсменів до NFL

Американський футбол належить до найбільш популярних і найбільш престижних видів спорту в США. Останнім часом він користується великою популярністю і в Європі.

З 1936 р. відбір новачків проводиться за системою „драфт”, що дозволило лізі суттєво підвищити економічні показники.

Приводом до «драфту» була історія студента Мінесоти Стена Костки. На початку 1930-х років команда цього університету стала чемпіоном студентської ліги, а С.Костка був її лідером. Багато клубів NFL хотіли бачити його у своїх командах. Він обрав найкращу пропозицію на контракт від клубу «Бруклін Доджерс» (5тис.\$) і став найбільш високооплачуваним гравцем ліги.

В 30-з роках минулого століття в NFL домінували кілька команд і саме до них мріяли потрапити молоді гравці або до тих, які пропонували вищу зарплату за контрактом. Співвласник команди «Філадельфія Іглз» Берт Белл бачачи, що їхня команда не тільки втрачає конкурентоздатність, а й прибутки від продажу квитків (головного на той час джерела доходів), запропонував у 1935р. ідею «драфту» і її підтримали всі власки клубів. Перший драфт відбувся вже наступного 1936р. тоді драфт проводився за зачиненими дверима – ні самі спортсмени, ні засоби масової інформації, ні вболівальники не допускалися на цей важливий і цікавий захід.

В 1990-х роках драфт проводився мальовниче шоу метою якого, окрім врівноваження конкурентної здатності між клубами ліги, була «розкрутка» майбутніх суперзірок американського футболу. Драфт складався з 17-ти раундів (тобто теоретично кожний клуб міг обрати по 17 гравців-новачків), але вже після 6-7 раундів він припинявся голосуванням власників клубів. Клуби, які мали потребу у новобранцях могли укласти контракти з футболістами, що були включені до драфт-списків як з вільними агентами.

Відбір проводиться в січні після закінчення фінальної серії ігор "Супер Боул". Драфт складається з 7 раундів.

В останні роки драфт проводиться у квітні місяці упродовж 3-х днів. В перший день проводиться перший раунд драфту. На прийняття рішення клубам надається 10 хвилин. В другий день проводиться 2-й і 3-й раунди. На прийняття рішень надається до 7 хвилин. В третій день проводяться 4-7-й раунди драфту. На прийняття рішення у 4-6-му раундах надається 5, а у 7-му – 4 хвилини.

Кожна команда має право вибирати гравців сім раз, отже 224 новачки можуть бути обрані до клубів NFL. **Гравці, яких не відібрали одержують право вільного працевлаштування в клубах ліги, що виявлять до них інтерес.**

Команда, що посіла останнє місце в регулярному чемпіонаті ліги попереднього сезону обирає першою, а володар Кубка NFL – останнім у кожному раунді драфту. З 2021р. ліга щодо запровадила компенсаційні вибори у драфті командам, які втратили більше гравців, ніж зможуть обрати у драфті, внаслідок їх переходу у вільні-агенти,. Такі клуби отримують право додаткових виборів з 3-го по 6-й раунди драфту. Зокрема у 2021р. 17 клубів ліги отримали 33 компенсаційні вибори.

З 2014 р. ліга прийняла рішення щодо ротації місця проведення драфту у містах де розташовані клуби.

Слід наголосити, що упродовж 3-х днів драфту організуються різноманітні конкурси, концерти, ярмарки, продаж атрибутики клубів і ліги тощо.

Оскільки американський футбол не представлений у програмі середньої освіти США, основним джерелом для поповнення складів NFL є гравці студентських команд та нижчих футбольних ліг. При кожному клубі організовані скаутські клуби, а в лізі «Центральне скаутське бюро» які займаються ретельним вивченням кар'єри молодих гравців і щороку складають рейтинговий список претендентів на працевлаштування в клубах ліги. Селекціонери збирають 3-4-річну детальну інформацію на футболістів за ігровими амплуа.

До початку 80-х років NFL включала до рейтингових списків на драфт лише тих футболістів-студентів, котрі закінчували навчання до першого вересня поточного року і гравців, у яких закінчився термін дії права на зарахування до студентських команд. З 1982 р. до рейтингових списків кандидатів до NFL стали включати і футболістів, що не закінчили навчання у вищих навчальних закладах.

Особливу увагу звертають на тотальні розміри тіла (довжина та маса тіла), рівень розвитку швидкісно-силових та швидкісних якостей та бойових дух спортсменів. Важливим чинником є динаміка зростання спортивної майстерності та наявність в арсеналі техніко-тактичної підготовленості так званих елементів ультра-сі.

NFL Scouting Combine проводиться перед драфтом-новачків. Це тижневий табір, де гравці мають можливість продемонструвати свої можливості тренерам, представникам клубів та скаутам. Тут збираються найперспективніші молоді гравці американського футболу з США. Гравці

можуть потрапити на такі «оглядини» тільки по запрошеннях. Якщо гравець не попав на головний Комбайн, який щорічно проводиться в Індіанapolisі, він може отримати запрошення на один з регіональних Комбайнів, які проводяться в Х'юстоні, Арізоні, Балтіморі, Міннесоті та Новому Орлеані. Якщо гравець запрошений на головний національний Комбайн, це фактично гарантує, що він буде задрафтований, головне питання в якому раунді прозвучить його ім'я. Багато в чому порядковий номер (рейтинг) гравця в драфті залежить від його успіху під час Комбайна.

5. Провідні критерії відбору спортсменів до MLS

Головна ліга соккеру створена 17.12.1993р. за погодженням з національною федерацією футболу США та Конфедерацією футболу Центральної та Північної Америки (CONCACAF). Засновникам ліги були США і Канада. Це стало одним з пунктів успішної заявки США на проведення чемпіонату світу з футболу 1994 року. Останнє в свою чергу сприяло зростанню популярності футболу у Північній Америці.

Варто зазначити, що спроба створити професійну лігу з європейського футболу була ще у 1970-х роках на організаційно-правових засадах ФіФА, але вона зазнала фінансового краху оскільки не регулювалась конкурентоспроможність її клубів.

Ймовірно MLS урахувала цей негативний досвід і з 1996 по 1999 роки всі американські гравці, які закінчили коледжі, були включені до MLS Colledge Draft і мали право бути обраними всіма командами ліги. Окрім цього існував проект MLS для гравців інших ліг, що закінчили коледжі раніше. У 2000р. ці драфти були об'єднані в один MLS Super Draft.

MLS Super Draft – це щорічний драфт для команд вищої футбольної ліги США та Канади. Він проходить в січні з метою поповнення команд гравцями, що закінчили коледжі та з інших ліг для підвищення конкурентоспроможності слабких команд ліги та зростання спортивної конкуренції між клубами. Складається з 3 раундів. Його значущість дещо знизилась у 2010-х роках, коли MLS створила систему молодіжних академій футболу. Згідно цього проекту тільки гравці системи (NCAA та NAIA) мали право участь у драфті. Канадські молоді футболісти не мали право брати в ньому участь.

Згідно Положення про MLS Super Draft будь-який клуб розширення ліги отримує право першого вибору у драфті. В разі одночасного розширення ліги на 2 команди вибір визначається підкиданням монети – хто вибере першим у Super Draft, а хто першим у драфті розширення.

Команди, які не вийшли до плей-офф обирають гравців у драфті у зворотньому порядку щодо місць, які вони посіли у регулярному чемпіонаті. Переможці MLS Cup отримують останній вибір у кожному раунді, а команда, що програла відповідно передостанній вибір.

В описаному порядку кожний клуб має право обрати по одному гравцю у кожному з 3-х раундів (табл.1).

Схема проведення драфту 2022р.

Статус клубу	Вибір у драфті
Клуб розширення ліги	1
Клуби, які не пройшли до плей-офф	2-12
Клуби, які програли в 1-му раунді плей-офф	13-16
Клуби, які програли у напівфіналах конференцій	17-20
Клуби, які програли у фіналах конференцій	21,22
Фіналіст кубку MLS	23
Переможець кубку MLS	24

У зв'язку з пандемією корона-вірусу з 2020 року MLS проводить драфт виключно в режимі конференц-зв'язку і онлайн трансляцій.

Лише гравці з американської спортивної системи коледжів (наприклад, NCAA та NAIA) мають право брати участь у драфті. Щоб бути запрошеним на драфт, новачок повинен бути елітним гравцем в системі університетського футболу і бути рекомендованими для участі. Звідти найкращі гравці можуть бути обрані до команди.

Провідні професійні ліги в командних ігрових видах спорту здійснюють відбір новобранців за системою „драфт”. Однак між ними є істотні відмінності в його організації і проведенні. Вони стосуються кількості драфтів протягом року, кількості раундів драфту, особливостей застосування системи „драфт” щодо північно-американських спортсменів та спортсменів з інших регіонів.

У розглянутих лігах функціонують Центральні скаутські бюро і скаутські служби клубів, які наполегливо ведуть пошук спортивних талантів як на території Північної Америки, так і далеко за її межами. Селекціонери ведуть безперервне спостереження за перспективними спортсменами упродовж 4-5 років.

Тренери-селекціонери озброєні новітніми науковими розробками з методики відбору обдарованих спортсменів, але уникнути помилок все ж не вдається.

Рекомендована література

Основна:

1. Линець М. М. Економічні основи розвитку професійного спорту : лекція з дисципліни "Професійний спорт" для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт / Линець М. М. - Львів, 2018. - 28 с. – Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14277>.

2. Линець М. М. Організаційно-правові засади професійного спорту : лекція з дисципліни "Професійний спорт" для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт / Линець М. М. - Львів, 2018. - 43 с. – Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14276>.

3. Линець М. М. Особливості підготовки професійних спортсменів в індивідуальних та індивідуально-командних видах спорту : лекція з дисципліни "Професійний спорт" для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт / Линець М. М. - Львів, 2018. - 35 с. – Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14286>.

4. Линець М. М. Системи відбору новачків у професійному спорті : лекція з дисципліни "Професійний спорт" для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт / Линець М. М. - Львів, 2018. - 23 с. – Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14285>.

5. Линець М. М. Система змагань у професійних видах спорту : лекція з дисципліни "Професійний спорт" для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт / Линець М. М. - Львів, 2018. - 36 с. – Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14279>.

Допоміжна:

1. Борисова О. В. Особливості міжнародної системи жіночого професіонального тенісу / Ольга Борисова // Теорія і методика фіз. виховання. – 2001. - №1. – С. 67-70.

2. Борисова О. В. Науково-теоретичні та методичні основи формування і розвитку професійного тенісу / Ольга Борисова // Теорія і методика фіз. виховання. – 2010. - №3. С. – 17 – 21.

3. Борисова О. В. Сучасний теніс : стан та особливості організації підготовки професійних спортсменів у провідних країнах світу / Ольга Борисова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2010. - №3. – С. 35-37.

4. Бріскін Ю. А. Соціально-економічні аспекти гонок „Формула-1” / Бріскін Ю. А., Линець М. М. // Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської та учнівської молоді Львівщини : зб. наук. пр. – Львів, 2003. – С. 24–28.

5. Бріскін Ю. Характеристика комерційних змагань у фехтуванні / Юрій Бріскін, Мар'ян Пітин, Неоніла Нерода, Олександр Ваулін // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 1. – С. 356–361.

6. Білик О., & Хіменес Х. (2020). Особливості проведення змагань в кільцевих автоперегонах (на прикладі «Формула-1» та «NASCAR»). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 4, 7-12. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.7–12.

7. Приступа, Є., Бріскін, Ю., Хіменес, Х., Пітин, М. (2021). Сучасна система змагань національної футбольної ліги в умовах сталого розвитку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 4, 14-18. DOI: 10.32652/tmfvs.2021.4.14–18.

8. Сухов В. І. Стан проблеми відбору баскетболістів до команд провідних професійних ліг / Сухов В. І., Линець М. М. // Матеріали І Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної Інтернет-конференції (20-21 грудня 2016 р.) «Баскетбол: історія, сучасність і перспективи» (з нагоди святкування 125-річчя існування баскетболу в світі. – Дніпро, ДДІФКіС, 2016. – С.176-178.

9. Сухов В. Особливості організації відбору баскетболістів до студентських команд США [Електронний ресурс] / Владислав Сухов, Михайло Линець // Спортивна наука України. – 2017. – № 5(81). – С. 41–45. – Режим доступу:

<http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/647/625>

10. Хіменес, Х., & Білик О. (2018). Ефективність систем змагань у професійних авто перегонах США (на прикладі «NASCAR» та «IndyCar»). *Український журнал медицини, біології та спорту*, 7(16), 303-308. DOI: 10.26693/jmbs03.07.303

11. Хіменес, Х., Пітин, М., Дулібський, А., & Гнатчук, Я. (2019). Регламентация змагань з футболу серед команд «Прем'єр-ліги» України з футболу упродовж 2012-2018 рр. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 1, 78-85. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-1-078.

12. Хіменес, Х., Тітова, Г., & Бобошко, В. (2019). Економічні особливості співпраці провідних світових організацій професійного спорту та засобів масової інформації. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 7 (26). 291-294. Retrieved from URL <https://vspu.net/fks/index.php/fks/issue/view/138/fks-7-26-2019>

13. Хіменес, Х., Пітин, М., & Унгуріан, Б. (2019). Показники економічної діяльності провідних північно-американських організацій професійного спорту у сезоні 2017/18 років. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 4, 95-102. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-4-095.

14. Хіменес, Х. Р., Дмитренко, А. В., & Пітин, М. П. (2020). Особливості сучасних систем змагань у баскетболі (на прикладі NBA та професійних турнірів під егідою FIBA). *Спортивні ігри*, 1(15), 85-94. doi: 10.15391/si.2020-1.08.

15. Хіменес, Х. Р., Пітин, М. П., & Тищенко, В. О. (2020). Основні економічні ресурси NBA в сучасних умовах розвитку. *Вісник Запорізького національного університету*, 1, 167-175. DOI doi: [10.26661/2663-5925-2020-1-22](https://doi.org/10.26661/2663-5925-2020-1-22).

16. Хіменес, Х. Р., Бріскін, Ю. А., Пітин, М. П., Глухов, І. Г., & Дробот, К. В. (2020). Монополія та конкуренція в американському футболі в історії

та сучасності. *Український журнал медицини, біології та спорту*, 5(27), 5, 364-371. DOI: 10.26693/jmbs05.05.364

17. Хіменес, Х., Гнатчук, Я., & Ungurean, V. (2021). Досвід діяльності північноамериканських професійних ліг на міжнародній спортивній арені. *Спортивні ігри*, 2(20), 112-120. doi: 10.15391/si.2021-2.11.

18. Хіменес, Х. Р., Пітин, М. П., Харченко-Баранецька, Л. Л., Гнатчук, Я. І., & Степанюк С. І. (2020). Економічний потенціал керівних організацій баскетболу в Європі. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Фізичне виховання та спорт*, 2, 19-29. DOI <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2020-2-26>.

19. Хіменес, Х. Р. (2021). Досягнення сучасних професійних ліг ігрових видів спорту у віртуальному середовищі. *Матеріали XIV Міжнародної конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух»* (19-20 травня 2021 р., Київ). Режим доступу http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/24144/1/Shandrygos_5.PDF

20. Хіменес, Х. Р., Харченко-Баранецька, Л. Л., & Еделев, О. С. (2021). Організаційна ефективність сучасних систем змагань в ігрових видах професійних спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 8(139), 117-123. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.8(139).21.

21. Хіменес, Х. Р. (2021). Досвід застосування віртуальних технологій у діяльності NBA. *Спортивні ігри*, 4(22), 64-71. doi: 10.15391/si.2021-4.06.

22. Хіменес Х. Р. (2022). Сучасне бачення змісту систем змагань у ігрових видах професійного спорту. *Stan, Perspektyvy i Rozwoj Ratownictwa, KulturY Fizycznej I Sportu w XXI Wieku*. WSG University. Bydgoszcz. 233-241.

23. Хіменес Х. Р. (2022). Професіоналізація турніру The British Open у контексті його історії. *Фізичне виховання та спорт*, 2, 110-118. DOI: [10.26661/2663-5925-2022-2-15](https://doi.org/10.26661/2663-5925-2022-2-15)

24. Hohm Jindrich Srovnani system pripravy v nekterych tenisove vyspelych statech / Hohm Jindrich // Trener. – 1988. – №8. – S.382 – 385/

25. Khimenes Kh., Pityn M., Lynec M., Antonov S., Kharchenko-Baranetska L. (2021). Structure, Contents and Efficiency of the Modern Competition System in American Football. *Proceedings of ICU 2021 of the 7th International Conference of the Universitaria Consortium In Physical Education, Sports and Physiotherapy* (12-13 November 2021, Iasi, Romania), 271-277.

26. Korcek F. Ako pracuju profesionali Inter Milano / F. Korcek // Trener. – 1990. – №5. S.260 – 262.

27. Pohlad na profesionalny sport v USA // Trener. – 1990. – №11. – S. 627 – 630.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ausopen.com/>
2. Відкритий чемпіонат США з тенісу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usopen.org/>
3. Відкритий чемпіонат Франції з тенісу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.rolandgarros.com/>
4. Вімблдонський турнір [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.wimbledon.com>
5. Головна Ліга бейсболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mlb.com/>
6. Головна ліга соккеру <https://www.mlssoccer.com/>
7. Жіноча Асоціація тенісу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wtatennis.com/>
8. Міжнародна боксерська федерація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ibf-usba-boxing.com/>
9. Міжнародний союз біатлоністів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.biathlonworld.com/>
10. Міжнародна Федерація футболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fifa.com/>
11. Національна баскетбольна асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nba.com/>
12. Національна хокейна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nhl.com/>
13. Національна футбольна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfl.com/>
14. Світова легка атлетика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worldathletics.org/>
15. Світовий тур Асоціації тенісистів-професіоналів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.atptour.com/>